

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και της οδηγίας του Συμβουλίου 93/6/ΕΟΚ της 15ης Μαρτίου 1993 για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και των πιστωτικών ιδρυμάτων»

COM(2004)486 τελικό — 2004/0155 και 2004/0159 (COD)

(2005/C 234/02)

Στις 13 Σεπτεμβρίου 2004, το Συμβούλιο αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Φεβρουαρίου 2005 (εισηγητής: ο κ. RAVOET).

Κατά την 415^η σύνοδο ολομέλειας στις 9 και 10 Μαρτίου 2005 (συνεδρίαση της 9^{ης} Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 124 ψήφους υπέρ και 1 κατά την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Περιεχόμενο και εμβέλεια της πρότασης

1.1 Στις 14 Ιουλίου 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρόταση οδηγίας (*) για την τροποποίηση της οδηγίας για την κεφαλαιακή επάρκεια (93/6/ΕΟΚ) και την ενοποιημένη οδηγία για τα τραπεζικά ιδρύματα (2000/12/ΕΚ). Με την οδηγία αυτή θα εφαρμοστεί το νέο πλαίσιο της Βασιλείας (Διεθνής σύγκλιση μετρήσεων ιδίων κεφαλαίων και προτύπων) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στο παρόν έγγραφο, η τροποποιημένη οδηγία θα αποκαλείται στο εξής οδηγία κεφαλαιακών απαιτήσεων (ΟΚΑ).

1.2 Η ΟΚΑ θα εφαρμόζεται σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επενδυτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος της είναι να δημιουργηθεί στην Ευρώπη ένα τραπεζικό πλαίσιο εξαιρετικά ευαίσθητο στους κινδύνους. Η ΟΚΑ θα ενθαρρύνει τον τραπεζικό τομέα να συγκλίνει μακροπρόθεσμα σε τεχνικές μέτρησης που θα είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες στους κινδύνους, χάρη στις προόδους που έχουν σημειωθεί στην τεχνολογία και στις επενδύσεις για την επιμόρφωση του προσωπικού. Θα αυξήσει την προστασία των καταναλωτών, θα ενισχύσει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και θα προάγει την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας με τη δημιουργία μιας υγιούς βάσης για τις επιχειρήσεις που επεκτείνονται και καινοτομούν μέσω της ανακατανομής κεφαλαίων.

1.3 Η ΟΚΑ είναι το νομοθετικό μέσο που χρησιμοποιείται για να εφαρμοστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση το νέο πλαίσιο το οποίο αναπτύχθηκε από την Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων. Η Επιτροπή αυτή συστάθηκε το 1974 από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των χωρών G10. Οι συμφωνίες που δημοσιεύονται από την Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά προορίζονται να προσφέρουν ένα κοινό εποπτικό πλαίσιο για την ενθάρρυνση της σύγκλισης με την εφαρμογή κοινών προσεγγίσεων και να διευκολύνουν τη δημιουργία συγκρίσιμων συνθηκών στο διεθνές πεδίο δράσεως των τραπεζικών ιδρυμάτων.

1.4 Η συμφωνία της Βασιλείας για τα ίδια κεφάλαια (Βασιλεία I) δημοσιεύτηκε το 1998 και το 1999 άρχισαν οι εργασίες για να εναρμονιστεί με την ταχεία ανάπτυξη των στρατηγικών για τη διαχείριση κινδύνων στη δεκαετία του 90. Το αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν η Διεθνής Σύγκλιση των Μετρήσεων Ιδίων Κεφαλαίων και των Προτύπων (2) που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2004 (το επονομαζόμενο νέο πλαίσιο της Βασιλείας).

1.5 Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας χωρίζεται σε τρία σκέλη, τα οποία αναφέρονται συνήθως ως οι τρεις πυλώνες. Στον πρώτο πυλώνα ορίζονται οι βασικές ρυθμιστικές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τους πιστωτικούς, αγοραστικούς και λειτουργικούς κινδύνους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν στη διαθεσή τους μια σειρά από επιλογές που διαφέρουν ως προς τον βαθμό εξειδίκευσής τους. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά την εποπτική διαδικασία αξιολόγησης η οποία διενεργείται μέσω ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ του ιδρύματος και της αρχής που το εποπτεύει, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται οι εσωτερικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για την αξιολόγηση των χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων που σχετίζονται με το είδος του κινδύνου που αντιμετωπίζει ο εκάστοτε όμιλος. Ο τρίτος πυλώνας υποχρεώνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να δημοσιοποιούν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους στην αγορά. Συχνά, αποκαλείται πυλώνας της αγοραστικής πειθαρχίας, επειδή θεωρείται ότι η δημοσιοποίηση προσφέρει κίνητρα για την εφαρμογή των καλύτερων πρακτικών και αυξάνει την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

1.6 Οι τράπεζες και τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν στη διάθεσή τους διάφορες επιλογές για τον υπολογισμό του πιστωτικού και λειτουργικού κινδύνου καθώς και για τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου. Σκοπός όλων αυτών είναι να εξασφαλιστεί το ανάλογο πλαίσιο και να δοθούν κίνητρα στα μικρότερα ιδρύματα να υιοθετήσουν περισσότερο εξελιγμένες μεθόδους. Οι εξελιγμένες μέθοδοι είναι περισσότερο πολυδάπανες όσον αφορά στην εφαρμογή τους και βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα που καταρτίζονται από τα ίδια τα ιδρύματα. Ωστόσο, είναι λιγότερο ευαίσθητες στους κινδύνους και, κατά συνέπεια, περιορίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις.

(*) http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_fr.htm

(2) <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

		Πιστωτικός κίνδυνος		Λειτουργικός κίνδυνος		
Πρώτος πυλώνας	Εσωτερικά μοντέλα	Εξελιγμένη μέθοδος εσωτερικής στάθμισης (AIRBA)	Εξελιγμένη μέθοδος μείωσης πιστωτικών κινδύνων	Εξελιγμένη μέθοδος υπολογισμού (AMA)	Δεύτερος πυλώνας	Τρίτος πυλώνας
	Τυποποιημένες προσεγγίσεις	Θεμελιώδης μέθοδος εσωτερικής στάθμισης (FIRBA)	Τυποποιημένη μέθοδος περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου	Τυποποιημένη μέθοδος (STA)		
		Τυποποιημένη μέθοδος (STA)		Μέθοδος βασικών συντελεστών (BIA)		

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η ΟΚΑ είναι το νομοθετικό μέσο με το οποίο εφαρμόζεται το νέο πλαίσιο της Βασιλείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή κατάρτισε μια οδηγία η οποία ευθυγραμμίζεται εν γένει με τους κανόνες της Βασιλείας, συνεκτιμώντας τις ιδιαιτερότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει εξαιρετική σημασία να επιτευχθεί ένα υψηλό επίπεδο παραλληλισμού μεταξύ του πλαισίου της Βασιλείας και των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα δρουν κάτω από τις ίδιες συνθήκες με τους ανταγωνιστές τους όταν ασκούν άλλες αρμοδιότητες, εφαρμόζοντας το πλαίσιο.

2.2 Μια βασική διαφορά ανάμεσα στην ΟΚΑ και το πλαίσιο της Βασιλείας είναι ότι οι κανόνες θα εφαρμόζονται πλέον σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις επενδύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πλαίσιο της Βασιλείας έχει σχεδιαστεί για να εφαρμόζεται στην περίπτωση τραπεζών που δραστηριοποιούνται στο διεθνή χώρο. Η διεύρυνση του πλαισίου εφαρμογής από την Επιτροπή ενδιαφέρει τόσο τους καταθέτες όσο και τους δανειστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται από χρηστή διαχείριση και επάρκεια κεφαλαίων θα επιτρέψει στις τράπεζες να συνεχίσουν το δανεισμό καθ'όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Το γεγονός αυτό θα αυξήσει τη σταθερότητα του τραπεζικού κλάδου.

2.3 Τα οφέλη για τον τραπεζικό κλάδο, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές στην Ευρώπη θα είναι διαρκή μόνο εφόσον η οδηγία προσφέρει αρκετά περιθώρια ευελιξίας για την παρακολούθηση των εξελίξεων που παρατηρούνται στις πρακτικές που εφαρμόζονται στον κλάδο, στις αγορές και στις εποπτικές ανάγκες. Αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία των συμφερόντων των καταθετών και των δανειστών και για να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να προστατεύσει τη φήμη της ως αγορά στην οποία εφαρμόζονται οι καλύτερες πρακτικές.

2.4 Η προσέγγιση που ακολουθεί η Επιτροπή ορίζοντας τις σταθερές αρχές και τους στόχους στα άρθρα της τροποποιημένης

οδηγίας, καθώς και τεχνικά μέτρα στα παραρτήματα, που υπόκεινται σε τροποποιήσεις με βάση τη διαδικασία της επιτροπολογίας, είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για να εξασφαλιστεί η απαραίτητη ευελιξία.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

Η ΕΟΚΕ συγχαίρει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την υψηλή ποιότητα της πρότασης οδηγίας που υπέβαλε και θεωρεί ότι υπάρχουν ακόμη λίγα θέματα τα οποία πρέπει να καλυφθούν. Η ποιότητα της νομοθετικής πρότασης αντανακλά ένα άνευ προηγουμένου υψηλό επίπεδο διαβουλεύσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η συμμετοχή στις μελέτες αντίκτυπου της Επιτροπής της Βασιλείας, που διενεργήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για τη μετατροπή των κανόνων της Βασιλείας σε κοινοτική νομοθεσία. Ως το όργανο που εκπροσωπεί την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εξέλιξη αυτή και καλεί επείγοντως τους νομοθέτες να συνεχίσουν να ενσωματώνουν στη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τις απόψεις των παραγόντων της αγοράς.

3.1 Ο αντίκτυπος στα μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα στην ΕΕ

3.1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, όσον αφορά το όφελος όλων των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εμβέλεια της προτάσεως οδηγίας που υπέβαλε η Επιτροπή είναι ορθή. Επιπλέον, κρίνει ότι το αναθεωρημένο καθεστώς για την επάρκεια κεφαλαίων θα αποβεί προς όφελος όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, ανεξαρτήτως μεγέθους. Το κείμενο της Επιτροπής επιτυγχάνει μια ευαίσθητη ισορροπία προσφέροντας στα μικρότερα πιστωτικά ιδρύματα κίνητρα για να προωθήσουν εν καιρώ περισσότερο εξελιγμένες μεθόδους και παρέχοντας ένα αναλογικό πλαίσιο το οποίο συνεκτιμά τους περιορισμένους πόρους που έχουν στη διάθεσή τους τα ιδρύματα αυτά.

3.1.2 Στο κείμενο της Επιτροπής ενσωματώνονται επίσης διάφορα μέτρα που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας για να μειωθούν τα ρυθμιστικά εμπόδια στα οποία προσκρούει η χορήγηση δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Οι αλλαγές αυτές (οι οποίες περιγράφονται εμπειριστικώς στη συνέχεια υπό τον τίτλο «Ο αντίκτυπος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις») καθιστούν την ΕΟΚΕ, η οποία σε διαφορετική περίπτωση θα ανησυχούσε ότι το νέο πλαίσιο θα οδηγούσε σε αύξηση των συγχωνεύσεων στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο και στον περιορισμό της επιλογής των καταναλωτών. Από την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με εφισυχασμό ότι στη μελέτη αντικτύπου της PWC, τον Απρίλιο του 2004⁽³⁾ διαπιστώνεται ότι, αν η οδηγία εφαρμοστεί με συνέπεια σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρείται απίθανο να επηρεάσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στον κλάδο.

3.2 Ο αντίκτυπος για τους καταναλωτές

Η χρηματοπιστωτική σταθερότητα και η μεγαλύτερη ευαισθησία στους κινδύνους που προσφέρουν οι νέοι κανόνες θα ωφελήσουν τους καταναλωτές, αυξάνοντας την εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και με το σημαντικό περιορισμό των συστημικών κινδύνων. Σύμφωνα με την μελέτη αντικτύπου της εταιρείας PWC, η θέσπιση ενός καθεστώτος που είναι περισσότερο ευαίσθητο στους κινδύνους θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν τα αποθεματικά κεφάλαια που διατηρούνται στις τράπεζες, πράγμα το οποίο με τη σειρά του θα οδηγήσει σε ελαφρά αύξηση του ΑΕγχΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η καλύτερη τοποθέτηση κεφαλαίων στην οικονομία θα συμβάλει στην υλοποίηση των ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3 Ο αντίκτυπος για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)

3.3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τόσο τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει στο πλαίσιο προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο αντίκτυπος του δανεισμού στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσο και το γεγονός ότι η Επιτροπή ενσωμάτωσε τις αλλαγές αυτές στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Ιδιαίτερως παρατηρεί ότι:

- Έχει επέλθει μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το δανεισμό μικρών επιχειρήσεων με την εξομάλυνση της καμπύλης λιανικής
- Ορισμένες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν τα ανοίγματα έναντι μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως καταναλωτικά ανοίγματα τα οποία μπορούν πλέον να διαχειρίζονται σε κοινή βάση ως τμήμα του χαρτοφυλακίου λιανικής
- Η Επιτροπή της Βασιλείας κατάρτησε τις απαιτήσεις της σταθμισμένης διασποράς για τη χορήγηση δανείων σε μικρές επιχειρήσεις, επιτρέποντας έτσι σε περισσότερες τράπεζες να χαιρούν και αυτές της προτιμησιακής μεταχείρισης
- Στο νέο πλαίσιο περιλαμβάνεται μια ευρύτερη αναγνώριση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τα αποτελέσματα της τρίτης μελέτης ποσοτικού αντικτύπου (QIS3) για το θέμα αυτό. Τα αποτελέσματα της QIS3 κατέδειξαν ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών επί των δανείων που χορηγούνται σε ΜΜΕ και περιλαμβάνονται στο εταιρικό χαρτοφυλάκιο θα παραμείνουν κατά κανόνα σταθερές με την εφαρμογή της τυποποιημένης προσέγγισης των πιστωτικών

κινδύνων και θα μειωθούν από 3 % έως και 11 % στις τράπεζες που εφαρμόζουν τις μεθόδους εσωτερικής διαβάθμισης (IRB). Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα ανοίγματα έναντι ΜΜΕ που πληρούν τις προϋποθέσεις των λιανικών πωλήσεων θα μειωθούν κατά μέσο όρο από 12 % έως 13 % με βάση την τυποποιημένη μέθοδο (STA) και έως 31 % σύμφωνα με την εξελιγμένη μέθοδο εσωτερικής διαβάθμισης (AIRBA).

3.4 Περιορισμός των διακριτικών ευχερειών των κρατών μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνεπής εφαρμογή αναλογικών κανόνων εποπτείας από τα κράτη μέλη θα συμβάλει στην εξασφάλιση της κατάλληλης προληπτικής εποπτείας αλλά και την υλοποίηση των στόχων της ενιαίας αγοράς. Το μέγεθος και η εμβέλεια των διακριτικών ευχερειών των κρατών μελών στην προτεινόμενη οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις θα υπονομεύσει τη συνεπή εφαρμογή της. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ακράδαντα ότι οι διακριτικές ευχέρειες των κρατών μελών θα πρέπει εν γένει να καταργηθούν μέσα σε μια ορισμένη προθεσμία, και από την άποψη αυτή χαιρετίζει το έργο που επιτελείται από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS). Υπάρχουν ορισμένες διακριτικές ευχέρειες που διαθέτουν τα κράτη μέλη οι οποίες θα μπορούσαν να επιφέρουν σημαντικές στρεβλώσεις στην ενιαία αγορά στην περίπτωση των διασυνοριακών τραπεζικών ομίλων και που θα είχαν ως αποτέλεσμα την πρόκληση αστάθειας στο τραπεζικό σύστημα. Αυτό, κατά συνέπεια, θα περιόριζε τα οφέλη που προσφέρει το γενικό πλαίσιο στους καταθέτες και τους δανειστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυξάνοντας το κόστος των πιστώσεων και περιορίζοντας την επιλογή χρηματοπιστωτικών προϊόντων.

3.4.1 Επίπεδο εφαρμογής κεφαλαιακών απαιτήσεων

3.4.1.1 Το άρθρο 68 της οδηγίας υποχρεώνει κάθε ένα από τα πιστωτικά ιδρύματα να συμμορφώνεται με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τα ίδια κεφάλαια εντός του συγκροτήματος. Το άρθρο 69, παρ. 1, εξακολουθεί να αναγνωρίζει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να αντιπαραέρχονται την απαίτηση αυτή και να εφαρμόζουν τους κανόνες σε ενοποιημένη βάση για τα πιστωτικά ιδρύματα και τις θυγατρικές τους που λειτουργούν στο ίδιο κράτος μέλος, εφόσον ο όμιλος πληροί ορισμένες αυστηρές προϋποθέσεις. Αυτή η διακριτική ευχέρεια θα μπορούσε να δημιουργήσει μια ανισοδύναμη κατάσταση όσον αφορά στις συνθήκες που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη για τραπεζικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται στο διεθνή χώρο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι συμβατή με την ενιαία αγορά.

3.4.1.2 Επιπλέον, όταν ένα κράτος μέλος επιλέγει να ορίσει προϋποθέσεις σε επίπεδο μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, υπονομεύεται η ικανότητα των εποπτών να κατανοήσουν το προφίλ του κινδύνου που αναλαμβάνει ένας τραπεζικός όμιλος. Ο περιορισμός της ενοποιημένης εποπτείας στις θυγατρικές που υπάρχουν στο ίδιο κράτος μέλος με το μητρικό ίδρυμα θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, η εποπτεία θα πρέπει κατά κανόνα να ασκείται σε ενοποιημένο επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό τον όρο ότι τα πιστωτικά ιδρύματα θα πληρούν προϋποθέσεις με τις οποίες εξασφαλίζεται ότι τα ίδια κεφάλαια κατανέμονται με τον κατάλληλο τρόπο μεταξύ της μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών της.

⁽³⁾ Η PriceWaterhouse Coopers ανέλαβε να διενεργήσει μελέτη με αντικείμενο τις χρηματοπιστωτικές και μακροοικονομικές συνέπειες της πρότασης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.4.2 Ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου

3.4.2.1 Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να θέτουν τα όρια διαβάθμισης του κινδύνου που προκύπτει από ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου. Η επιλογή αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν ένα μηδενικό συντελεστή στάθμισης κινδύνου για τα ανοίγματα μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και της μητρικής του επιχείρησης και μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και μιας θυγατρικής του ή μεταξύ μιας θυγατρικής και της μητρικής της επιχείρησης. Για να είναι επιλέξιμη για το μηδενικό συντελεστή κινδύνου, μια συγκεκριμένη επιχείρηση πρέπει να εδρεύει στο ίδιο κράτος μέλος με το πιστωτικό ίδρυμα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η μηδενική στάθμιση κινδύνου είναι ορθή στην περίπτωση που αφορά ανοίγματα εντός ενός ομίλου. Η διακριτική προσέγγιση θα μπορούσε σε ορισμένα κράτη μέλη να έχει ως αποτέλεσμα να υποχρεούνται τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν κεφάλαια για την κάλυψη ανοιγμάτων στο εσωτερικό ενός ομίλου, χωρίς να υπάρχουν προληπτικοί λόγοι που να δικαιολογούν την ενέργεια αυτή.

3.4.2.2 Ο περιορισμός του συντελεστή στάθμισης του 0 % στα συμβαλλόμενα μέρη εντός ενός και του αυτού κράτους μέλους θα ήταν ασύμβατος με την ενιαία αγορά. Τα ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου με αντισυμβαλλόμενους σε ένα άλλο κράτος μέλος φέρουν το ίδιο προφίλ κινδύνου όπως τα ανοίγματα με αντισυμβαλλόμενους εντός ενός και του αυτού κράτους μέλους. Κατά κανόνα, ο μηδενικός συντελεστής διαβάθμισης κινδύνου θα πρέπει να εφαρμόζεται για όλα τα ανοίγματα στο εσωτερικό ενός ομίλου στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.4.3 Εξελιγμένη μέθοδος μετρήσεως του λειτουργικού κινδύνου (AMA)

3.4.3.1 Η Επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία ορίζει την έννοια του λειτουργικού κινδύνου ως «κίνδυνο άμεσης ή έμμεσης ζημίας που είναι αποτέλεσμα ανεπαρκών ή ανεπιτυχών εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπινων σφαλμάτων, συστημάτων ή εξωτερικών συμβάντων». Στο νέο πλαίσιο της Βασιλείας καθιερώνεται για πρώτη φορά η απαίτηση ιδίων κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου και, ως αποτέλεσμα, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να αναπτύξουν εντελώς νέα συστήματα για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου. Όπως αναλύεται ανωτέρω, υπάρχει μία σειρά από επιλογές για τη μέτρηση του λειτουργικού κινδύνου. Η εξελιγμένη μέθοδος μετρήσεως (PMM) υποχρεώνει τις τράπεζες να αναπτύξουν εσωτερικά πρότυπα μετρήσεως τα οποία πρέπει να επικυρώνονται από τις αρμόδιες αρχές. Τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν πραγματοποιήσει πολύ σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη των συστημάτων αυτών σε επίπεδο κλάδου, προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τον υπολογισμό του λειτουργικού κινδύνου με τους τομείς στους οποίους επιχειρούν.

3.4.3.2 Σύμφωνα με το άρθρο 105(4), τα κράτη μέλη έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέπουν στα πιστωτικά ιδρύματα να πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την εφαρμογή της εξελιγμένης μεθόδου μετρήσεως στο ανώτατο επίπεδο εντός του ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εφαρμογή της PMM σε ενοποιημένη βάση σε επίπεδο ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνάδει με τη μέθοδο διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου με βάση τον τομέα δραστηριότητας, η οποία έχει καθιερωθεί από τον τραπε-

ζικό κλάδο στην Ευρώπη. Εάν οι τράπεζες δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στις προϋποθέσεις που ισχύουν σε επίπεδο ομίλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα ήταν αδύνατο να προκύψει μία σαφής εικόνα του προφίλ του λειτουργικού κινδύνου που αναλαμβάνει ο όμιλος. Οι προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται από τη μητρική επιχείρηση και τις θυγατρικές της εκλαμβανόμενες ως σύνολο, εφόσον ο όμιλος μπορεί να αποδείξει επαρκή διασπορά κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου στους κόλπους του.

3.4.4 Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων σύμφωνα με την Τυποποιημένη προσέγγιση πιστωτικού κινδύνου

Παράλληλα με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εφαρμόζουν μία μεταξύ δύο μεθόδων για τον καθορισμό του συντελεστή κινδύνου για τα ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων (παράρτημα VI, παράγραφοι 26-27 και 28-31). Η μέθοδος που εφαρμόζεται για ένα συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα εξαρτάται από την εθνικότητά του και όχι από προληπτικά μέτρα. Υπάρχει το ενδεχόμενο πιστωτικά ιδρύματα που επιχειρούν σε διασυνοριακή κλίμακα να τυγχάνουν ουσιαστικά διαφορετικής μεταχείρισης σε σύγκριση με ανταγωνιστές τους που επιχειρούν στην ίδια αγορά. Αυτό θα ήταν αντίθετο προς τους στόχους της ενιαίας αγοράς. Κατά συνέπεια, πρέπει να εφαρμοστεί μία ενιαία προσέγγιση σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.4.5 Προσαρμογή της προθεσμίας

Παράλληλα με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να εφαρμόζουν τον τύπο της πραγματικής προθεσμίας (παράγραφος 12, μέρος 2, παράρτημα VII) που ισχύει για πιστωτικά ιδρύματα με την Εξελιγμένη μέθοδο εσωτερικής στάθμισης και στα πιστωτικά ιδρύματα με τη Θεμελιώδη μέθοδο. Ο τύπος της πραγματικής προθεσμίας ευθυγραμμίζει καλύτερα τη μέτρηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα βραχυπρόθεσμα προϊόντα με το πραγματικό προφίλ κινδύνου που παρουσιάζουν. Υπάρχει το ενδεχόμενο πιστωτικά ιδρύματα που επιχειρούν σε διασυνοριακή κλίμακα να τυγχάνουν ουσιαστικά διαφορετικής μεταχείρισης σε σύγκριση με ανταγωνιστές τους που επιχειρούν στην ίδια αγορά. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι και αυτό θα ήταν αντίθετο προς τους στόχους της ενιαίας αγοράς. Πρέπει να καταργηθεί η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι όλα τα πιστωτικά ιδρύματα (που κρίνονται) με βάση τη Θεμελιώδη ΜΕΣ χαιρούν της ίδιας μεταχείρισης.

3.5 Εποπτική συνεργασία, 2^ο και 3^ο πυλώνας

3.5.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η αύξηση των διασυνοριακών συναλλαγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η συγκέντρωση της διαχείρισης κινδύνου σε διασυνοριακούς ομίλους αυξάνουν την ανάγκη για τη βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου ρόλου για την ενοποιημένη εποπτεία, η πρόταση οδηγίας σέβεται τον ρόλο των αρμόδιων εθνικών αρχών, προσφέροντας παράλληλα ένα ενιαίο σημείο εφαρμογής για τα πιστωτικά ιδρύματα (π.χ. για την έγκριση της Μεθόδου με βάση την εσωτερική στάθμιση για τον πιστωτικό κίνδυνο και της Εξελιγμένης μεθόδου μετρήσεως για το λειτουργικό κίνδυνο).

3.5.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το ενοποιημένο πρότυπο εποπτείας πρέπει να εκπεταθεί τόσο στη διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης σύμφωνα με το 2^ο πυλώνα, όσο και στις προϋποθέσεις διαφάνειας, σύμφωνα με τον 3^ο πυλώνα. Και οι δύο πυλώνες πρέπει να εφαρμόζονται στο ανώτατο ενοποιημένο επίπεδο σε κάθε όμιλο στην ΕΕ. Αν οι πυλώνες 2 και 3 εφαρμοστούν μεμονωμένα, δεν θα αντανακλούν το προφίλ κινδύνου του ομίλου ως σύνολο. Στην περίπτωση της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης σύμφωνα με το 2^ο πυλώνα, το αποτέλεσμα θα ήταν οι θυγατρικές ενός ομίλου να υπόκεινται σε διαφορετική εποπτεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα το οποίο θα δυσχέραινε την κατανόηση του προφίλ κινδύνου του ομίλου ως σύνολο. Αυτό δεν θα συνέφερε ούτε τους καταθέτες, ούτε τους δανειστές. Σε περίπτωση που ο τρίτος πυλώνας δεν εφαρμοστεί σε επίπεδο ομίλου, οι επενδυτές δεν θα επωφεληθούν από τη δημοσιοποίηση στοιχείων για να κατανοήσουν την οικονομική κατάσταση του ομίλου ως σύνολο.

3.6 Η μεταχείριση επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών

Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη συμπερίληψη των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τη σταθερότητα του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο εξαρτάται σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό από την απόδοση των χρηματοοικονομικών αγορών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, στο μέτρο του δυνατού, όταν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών εκτίθενται στον ίδιο κίνδυνο, πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες.

3.7 Εποπτική διαφάνεια

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την καθιέρωση καθεστώτος εποπτικής διαφάνειας στην πρόταση οδηγίας. Η εποπτική διαφάνεια θα ενθαρρύνει τη σύγκλιση στην ενιαία αγορά και θα τροφοδοτήσει τη συζήτηση σχετικά με τις αλλαγές που είναι απαραίτητο να επέλθουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επάρκεια κεφαλαίων. Επίσης, θα βοηθήσει στον εντοπισμό εμπράγματων αποκλίσεων από την εφαρμογή της οδηγίας. Η δημιουργία μιας συγκρίσιμης κατάστασης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση συμφέρει τόσο τις τράπεζες όσο και τους καταναλωτές.

3.8 Η αξιολόγηση του εμπορικού χαρτοφυλακίου

Η Επιτροπή της Βασιλείας έχει αναλάβει από κοινού με το Διεθνή Οργανισμό Επιτροπών Κινητών Αξιών (IOSCO), το διεθνή φορέα συνεργασίας για τη ρύθμιση των χρηματαγορών, μια προσπάθεια αξιολόγησης των θεμάτων που σχετίζονται με τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου και το Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο (*). Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει ιδιαίτερες τη δέσμευση που αναλαμβάνει η Επιτροπή να μεριμνήσει, ώστε τα πορίσματα της αξιολόγησης του Εμπορικού Χαρτοφυλακίου να συνεκτιμηθούν στην οδηγία, πριν αυτή τεθεί σε εφαρμογή. Επίσης, συμφωνεί ότι οι εργασίες σχετικά με την αμοιβαία αθέτηση και τον κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου πρέπει να ολοκληρωθούν ταχέως και να ενσωματωθούν στην οδηγία με τη

(*) Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν δύο κύρια μέσα για την καταχώρηση των περιουσιακών τους στοιχείων, το «επενδυτικό χαρτοφυλάκιο» και το «εμπορικό χαρτοφυλάκιο». Οι περισσότερες μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συναλλαγές καταχωρούνται μέσω του «επενδυτικού χαρτοφυλακίου» (δάνεια, καταθέσεις, κτλ.), ενώ το εμπορικό χαρτοφυλάκιο αντιστοιχεί σε ένα ιδιοκτησιακό χαρτοφυλάκιο για τα βραχυπρόθεσμα μέσα που διαθέτει ένα πιστωτικό ίδρυμα υπό την εμπορική του ιδιότητα. Οι τράπεζες επενδύσεων εντάσσουν σχεδόν όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που διαθέτουν στο βιβλίο συναλλαγών. Τα όρια διάκρισης του επενδυτικού από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο δεν έχουν προσδιοριστεί ποτέ επισήμως.

χρήση των νομοθετικών μέσων που διαθέτει η Επιτροπή. Ωστόσο, η διάκριση μεταξύ εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου έχει άκρως τεχνικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να γίνει με βιασύνη. Η μη ολοκληρωμένη εξέταση αυτού του καθοριστικής σημασίας ζητήματος μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στους ευρωπαίους επενδυτές στο μέλλον. Η ΕΟΚΕ θα επιδοκιμάζε μια πιο εμπειριστωμένη αξιολόγηση του θέματος αυτού και, σε μεταγενέστερο στάδιο, την ενσωμάτωση των πορισμάτων στη νομοθεσία της ΕΕ.

3.9 Ημερομηνίες εφαρμογής

Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι ημερομηνίες εφαρμογής της οδηγίας πρέπει να είναι η 1^η Ιανουαρίου 2007, αντί της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για την τυποποιημένη προσέγγιση (STA), και η 1^η Ιανουαρίου 2008, αντί της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2007, για τις εξελιγμένες μεθόδους. Η αξίωση εφαρμογής της οδηγίας στις 31 Δεκεμβρίου, θα έχει ως αποτέλεσμα την υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων.

3.10 Κυκλικότητα

Υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες ότι το νέο πλαίσιο θα μπορούσε να έχει προ-κυκλικές επιπτώσεις και να ωθήσει τις τράπεζες να περιορίσουν τη χορήγηση δανείων σε περιόδους οικονομικής ύφεσης, λόγω της αυξημένης ποσότητας κεφαλαίων που απαιτούνται σε ένα ολόένα και πιο ριψοκίνδυνο περιβάλλον. Παρόλο που οι περιορισμοί της διαθεσιμότητας πιστώσεων σε περιόδους που οι συνθήκες που επικρατούν είναι πιεστικές είναι αναπόφευκτες, η αύξηση των περιορισμών αυτών θα μπορούσε να εντείνει τις υφιστάμενες τάσεις της οικονομίας. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει απερίφραστα την αξίωση που περιλαμβάνεται στην ΟΚΑ για τη διενέργεια προσομοιώσεων καταστάσεων κρίσης καθ'όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου. Η πρόθεση να διατηρηθεί υπό αξιολόγηση ο προ-κυκλικός αντίκτυπος του πλαισίου με την ανά διετία υποβολή εκθέσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποτελεί στοιχειώδες μέτρο που πρέπει να ληφθεί όσον αφορά την προ-κυκλικότητα.

3.11 Ο αντίκτυπος των IFRS (Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης) επί του αποθεματικού για την κάλυψη κινδύνων

3.11.1 Οι λογαριασμοί με βάση τα IFRS προσφέρουν δεδομένα υψηλής ποιότητας, τα οποία είναι εν γένει αξιόπιστα. Για το λόγο αυτό, πρέπει να εκλαμβάνονται ως σημείο αφετηρίας για τον ορισμό του αποθεματικού για την κάλυψη κινδύνων. Η χρήση των IFRS για την αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας συμβάλλει επίσης στη δημιουργία ισοδύναμης κατάστασης μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και αυξάνει τη δυνατότητα σύγκρισης. Επιπλέον, η επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου συνοχής μεταξύ των IFRS και των κανόνων για την κεφαλαιακή επάρκεια θεωρείται μάλλον ότι θα συμβάλει στην αποφυγή συγχύσεως μεταξύ των παραγόντων της αγοράς και θα διευκολύνει τις εσωτερικές διαδικασίες, αυξάνοντας την αποδοτικότητα του κόστους τους.

3.11.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, στην ιδανική περίπτωση, η σύγκριση μεταξύ των δύο κατηγοριών κανόνων πρέπει να επιτρέπει στις τράπεζες να διατηρούν ένα ενιαίο σύνολο στοιχείων και μία βάση για να καλύπτουν όλες τις υποχρεώσεις τους που έχουν σχέση με την υποβολή εκθέσεων για χρηματοπιστωτικά και ρυθμιστικά θέματα. Όμως, οι ρυθμιστικές αρχές μπορεί να έχουν διαφορετικές απόψεις κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, ιδιαιτέρως στην περίπτωση που τα λογιστικά πρότυπα δεν αντανακλούν επαρκώς τους κινδύνους από ανοίγματα. Κατά συνέπεια, οι ρυθμιστικές αρχές θα χρειαστεί να κάνουν ορισμένες προσαρμογές στα λογιστικά αποτελέσματα. Σε περίπτωση που ένας ή περισσότεροι από τους στόχους του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια υπονομεύεται από τη μέθοδο που ορίζουν οι υπεύθυνοι για τα λογιστικά πρότυπα, θα χρειαστούν πλέγματα προστασίας για τον υπολογισμό της απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας. Για λειτουργικούς λόγους, οι προσαρμογές αυτές, οι επανομαζόμενες αποδεκτές από τους ρυθμιστικούς φορείς λογιστικές αρχές, πρέπει να περιορίζονται στα ουσιαστικής σημασίας στοιχεία.

3.11.3 Ενόψει όλων αυτών, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι στο άρθρο 64, παρ. 4 της πρότασης οδηγίας της Επιτροπής έχει συμπεριληφθεί ένα «προστατευτικό πλέγμα» σε συμφωνία με τις απόψεις της Επιτροπής της Βασιλείας. Επίσης, χαιρετίζει το τρέχον έργο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (CEBS) για την ανάπτυξη προληπτικών πλεγμάτων προστασίας.

Βρυξέλλες, 9 Μαρτίου 2005.

4. Συμπέρασμα

4.1 Η πρόταση οδηγίας συζητείται σήμερα σε πρώτη ανάγνωση στο Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τώρα πρέπει να δοθεί έμφαση στην επίτευξη συμφωνίας επί μιας ευέλικτης οδηγίας που συνάδει με το πλαίσιο της Βασιλείας και ενθαρρύνει τη συγκλίνουσα εφαρμογή των διατάξεών της σε όλη την ΕΕ.

4.2 Για να αξιοποιηθούν τα οφέλη που προκύπτουν από τις επενδύσεις 20 έως το ανώτατο όριο των 30 δις ευρώ που πραγματοποιήσε ο κλάδος για το βελτιωμένο σύστημα διαχείρισης κινδύνων, η οδηγία πρέπει να εγκριθεί σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Η καθυστερημένη εφαρμογή της θα υπονόμει την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου στη διεθνή αγορά. Ωστόσο, πρέπει να διασφαλιστεί η ποιότητα της νομοθεσίας και οι νομοθετικές αρχές πρέπει να συνεκτιμήσουν τις απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND